

Yunan Mitolojisinde Tasvir Edilen Hayvanların Sembol Bağlamında Değerlendirilmesi

Evaluation Of Animals Described In Greek Mythology In Their Symbolic Context

ÖZET

Yunan mitolojisi, tarih boyunca insanlık için sadece bir hikaye anlatma aracı olmaktan öte, derin anlamlar taşıyan bir kaynak haline gelmiştir. Mitler genel olarak insanların evreni, doğayı ve kendi varoluşlarını anlamalarına yardımcı olurken, mitolojik figürler ve bu figürlerin sembolik öğeleri, zengin bir sembolizm durumunu ortaya çıkarmıştır. Bu sembollerin en önemlilerinden biri ise hayvan sembolleridir. Bu çalışma, Yunan mitolojisinde yer alan hayvan simgelerinin sembolik olarak anlamlarını ve bu anlamlarında mitoloji bağlamında anlatılarını ve Yunan kültürü üzerindeki etkilerini incelemektedir. Antik Yunan mitolojisinde sıkça karşımıza çıkan hayvan sembollerinin, tanrı, tanrıçalar ve onlarla olan ilişkileri ve toplumsal sembolik değerlerini ortaya koymak çalışmanın amacıdır. Araştırma, mitolojik metinlerin detaylı bir şekilde incelenmesi ve literatür taraması yapılarak gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular, hayvan sembollerinin, yalnızca dini ritüellerde değil aynı zamanda Yunan toplumundaki insanların günlük yaşamında, edebiyatta ve sanat alanında da önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir. Kullanılan hayvan sembollerinin, tanrıların ve tanrıçaların güçlerini, etki alanlarını ve sahip oldukları niteliklerini simgeleyip, kültürel ve toplumsal değerlerin aktarılmasında önemli bir rol oynadığı tespit edilmiştir. Yunan mitolojisinde yer alan hayvan motifleri kimi zaman bir gücü sembol ederken kimi zaman bir tür ceza unsuru olarak kullanılmıştır. Bu çalışma Yunan mitolojisinde bulunan hayvan simgelerinin detaylı ve kapsamlı sembolik anlamlara sahip olduğunu ve bu anlamların Yunan toplumu tarafından dini ve sosyal yapının anlaşılması ve kültürel olarak önemli katkılar sağladığını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mitoloji, Yunan tanrıları, Yunan tanrıçaları, sembolik hayvanlar, mitolojik hikayeler.

ABSTRACT

Greek mythology has become a source of deep meaning for humanity throughout history, beyond just being a storytelling tool. While myths generally help people understand the universe, nature and their own existence, mythological figures and their symbolic elements have created a rich symbolism. One of the most important of these symbols is animal symbols. This study examines the symbolic meanings of animal symbols in Greek mythology and their narratives in the context of mythology and their effects on Greek culture. The aim of the study is to reveal the social symbolic values of animal symbols, which are frequently encountered in ancient Greek mythology, and the gods, goddesses and their relationships with them. The research was carried out by examining mythological texts in detail and reviewing the literature. The findings show that animal symbols have an important place not only in religious rituals but also in the daily lives of people in Greek society, in literature and in the field of art. It has been determined that the animal symbols used symbolize the powers, spheres of influence and qualities of gods and goddesses and play an important role in the transfer of cultural and social values. Animal motifs in Greek mythology were sometimes used as symbols of power and sometimes as a kind of punishment. This study reveals that animal symbols in Greek mythology have detailed and comprehensive symbolic meanings and that these meanings provide significant contributions to the understanding of religious and social structure and culture by Greek society.

Keywords: Mythology, Greek gods, Greek goddesses, symbolic animals, mythological stories.

GİRİŞ

İnsanlık tarihinin en zengin ve etkileyici mitolojilerinden biri olan Yunan mitolojisi, yüzyıllar boyunca kültürümüze derin bir şekilde nüfuz etmiştir. Yunan mitolojisi, tanrıların ve kahramanların epik hikayeleriyle dolu olmasının yanı sıra, sembol ve simgeler açısından da zengin bir hazinedir.

Özellikle mitolojide sık sık kullanılan hayvan simgeleri, insanlığın derin, duygusal, psikolojik ve toplumsal deneyimlerini ifade etmek için güçlü bir araç olarak hizmet etmiştir. Bu çalışmanın amacı, Yunan mitolojisinde yer alan hayvan simgelerini sembol bağlamında değerlendirmek ve bunların insanlık tarihindeki rolünü anlamaya çalışmaktır. Bu amaç doğrultusunda, Yunan mitolojisinde önemli bir yer tutan hayvan simgeleri belirlenecek ve bunların mitolojik hikayelerdeki işlevleri incelenecektir.

Yunan mitolojisi incelendiğinde mitolojik varlıklar, kahramanlar ve tanrıları genellikle hayvan figürleri ile ilişkilendirilmiş şekilde görülmektedir. Bu ilişkilendirilmiş olan hayvanlar genellikle mitolojik hikayelerde belirli nitelikleri ve özellikleri temsil ederler (Baker, 2011).

Zennübe Işık¹

Aysun Kösece²

How to Cite This Article

Işık, Z. & Kösece, A. (2024). “Yunan Mitolojisinde Tasvir Edilen Hayvanların Sembol Bağlamında Değerlendirilmesi”, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 10(6): 832-840. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14249930>

Arrival: 01 October 2024

Published: 30 November 2024

International Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

This journal is an open access, peer-reviewed international journal.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Harran Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm Rehberliği, Şanlıurfa, Türkiye.

² Mezun Lisans Öğrencisi, Harran Üniversitesi, Turizm Rehberliği, Şanlıurfa, Türkiye.

Bu çalışma, belirli hayvan sembollerinin mitolojik metinlerdeki rolünü ve anlamını inceleyerek, bu sembollerin Yunan kültüründe ve düşüncesindeki yerini anlamayı hedeflemektedir. Ayrıca çalışma ile Yunan mitolojik mirasının derinliklerine inerek, hayvan simgelerinin insan bilincindeki yankılarını ve evrensel anlamlarını aydınlatmayı amaçlamaktadır.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Mitoloji Kavramı, Doğuşu, Özellikleri

Türkçe` de, mitoloji kelimesi, söylenebilim ya da söylenbilim olarak geçer. (Bayat, 2005). Mitoloji kavramı yerine 'mitologiya' kelimesinin kullanıldığı da görülür. (Necatigil,1968). Mitoloji, gerçek hayattan farklı efsanevi olayların nasıl doğduğunu, nasıl hikayeleştiğini, nasıl geliştiğini, geliştikçe güzelleştiğini, ifade ettikleri anlamı, inancı ve bu alanda yetişen bilginlerin düşüncelerini bildiren bir ilimdir. Bu ilimle uğraşan kişilere de mitolog yahut mitolojist denir. (Can, 2011).

Kökene ile ilgili birçok görüş bulunan mitoloji kavramı, bir kültürün, bir toplumun veya bir milletin inançları, efsaneleri, tanrıları, mitsel hikayeleri ve kahramanları gibi unsurları içerir. Mitoloji insanların evren ve dünya hakkındaki anlayışlarını, toplumsal değerlerini ve varoluşsal sorunlarını yansıtır. Mitoloji insanlar hakkında anlam arayışlarına da neden olmuştur. Mitoloji, Tanrıların, tanrıçaların, hayvanların, insanların, yaratıkların geçmişten günümüze kadar süregelen hikayelerini bünyesinde barındırır (Baker, 2011).

Dünya üzerinde yaşamış olan hemen hemen her milletin kendine göre mitolojisi vardır. Bunlar düş güçleri ve içsel keşifleri ile alakalıdır. Mitoloji, çoğu zaman dolaylı bir şekilde anlatım sergiliyor olsa da kutsal, tanrısal şeylerden bahseder (Sivri, 2024).

İnsanların çevrelerinde gözlemledikleri doğa olaylarına ve yaşamlarındaki deneyimlere dayanan merak ve hayal gücünün bir ürünüdür. İnsanlar, evrenin doğası hakkında anlam arayışına girdikçe, çeşitli mitolojik hikayeler ve tanrılarla ilişkilendirilen inanç sistemleri geliştirmeye başlamışlardır (Gürsu, 2023).

Mitolojinin doğuşu ile ilgili olarak pek çok fikir ortaya atılmıştır. İlk sistemler genellikle doğayı ve çevreyi kontrol eden güçlere atfedilen tanrılar ve tanrıçalar etrafında şekillenmiştir. Örneğin, antik Mısır mitolojisinde güneş tanrısı Ra, güneşi gökyüzünde taşıyan ve dünyaya ışık ve sıcaklık veren bir varlık olarak görülürdü. Mezopotamya mitolojisinde ise, bereket tanrıçası İnanna, tarımın verimliliğini arttıran ve insanlara yaşamı sağlayan bir figür olarak kabul edilirdi. 17. ve 18. Yüzyılda yaşamış olan bilginlere göre de mitler, dinsel geleneklerin şekillerini değiştirmiş birer inançtan başka bir şey değildi. 19. Yüzyılda ise Fransa'da Michel Breal, İngiltere'de Max Muller, Almanya'da A. Kuhn, mitlerin temelini dilden aldıklarını savunmuşlardır. Onlara göre tabiatın sırrı mitlerle anlatılmıştır. İnsanın dili ve düşüncesinin mitleri doğurduğunu ileri sürmüşlerdir. 19. Yüzyılda da mitlerin ilkel insanın psikolojik hallerinden doğduğu, insanın, gördüğü hâdiselerin ani etkilerinden esinlenerek hayaller kurduğu söylenmektedir. Mitolojinin doğuşunu daha iyi anlamamız için insanoğlunun çok eski zamanlardaki hayatına dair derin araştırmalar yapmak gerekir. (Can, 2011).

Mitolojinin özelliklerine değinmek gerekirse (Bayat, 2010);

Sembolizm: Mitoloji, semboller ve simgeler aracılığıyla derin anlamlar taşır. Tanrılar, kahramanlar ve doğa olayları genellikle sembolik olarak yorumlanır.

Oral Gelenek: Birçok mitoloji, sözlü geleneğin parçası olarak aktarılır. Hikayeler nesilden nesle aktarılır ve zamanla değişime uğrayabilmektedir.

Tanrılar ve Kahramanlar: Mitolojik hikayelerde, genellikle tanrılar, tanrıçalar ve kahramanlar ön plandadır.

Evrensel Temalar: Mitoloji, evrensel temaları ele alır ve insan deneyimlerini, duygularını ve ilişkilerini anlamaya yöneliktir. Ölüm, doğaüstü güçlerle mücadele, aşk ve kıskançlık gibi temalar sıkça görülür.

Doğa Olayları ve Hayvanların Açıklanması: Mitoloji, doğa olaylarını ve hayvanların niteliklerini açıklamak için kullanılır. Güneşin doğuşu ve batışı, mevsimlerin değişimi ve doğal felaketler gibi olaylar mitolojik hikâyelerle açıklanır.

Toplumsal ve Kültürel Bağlam: Mitoloji, bir toplumun kültürel ve toplumsal yapısını yansıtır. Toplumun normları, idealleri ve değerleri mitolojik hikâyelerde yansıtılır.

Değişkenlik ve Esneklik: Mitoloji, zamanla değişebilir ve farklı toplumlar veya zaman dilimleri arasında farklılık gösterebilir. Bu, mitolojinin sürekli olarak yeniden yorumlanması ve adapte edilmesi anlamına gelir.

Yunan uygarlığında anlatılan mitlerin hepsini kendileri yaratmamıştır. Kendilerinden önce yaşamış olan Fenike, Asur, Mısır gibi uygarlıkların hikâyelerinden alıntılar yaparak kendi inançlarına katmışlardır. Daha da süsleyerek

masallaştırmış ve güzelleştirmişlerdir. Bu masallar da insanların hayatlarını anlamlandırmalarına, toplumsal bağlarını güçlendirmelerine ve evrenle olan ilişkilerini kurmalarına yardımcı olur (Grayson, 2012). Yunan mitolojisindeki tanrı ve tanrıçalar, Antik Yunan toplumunda derin bir toplumsal ve kültürel öneme sahipti. Bunun nedeni olarak tanrıların, insanların hayatının yöneticileri olması söylenebilir. Örneğin Zeus'un gökyüzünü ve oradaki hava olaylarını ya da Poseidon'un denizleri yönetmesi örnek gösterilebilir. Bu durum, insanların hayatlarındaki olayları ve doğal olayları tanrıların iradesi doğrultusunda gerçekleştiğine inandığı bir inanç sistemini destekler. Tanrılar ve tanrıçalar insanların günlük hayatında toplumsal bir model olarak hizmet etmiştir. Örneğin, Ares savaş tanrısı olarak kabul edilirken, Athena bilgelik tanrıçası olarak kabul ediliyordu (Cömert, 2006).

Yunan mitolojisi, antik Yunan toplumu için değerlerini ve düşünce yapısını yansıtan bir ayna görevi görür. Yunan mitolojisinin kökenine inildiğinde, MÖ 2. binyılın başlarına uzandığı görülür. Yunan mitleri, döneminin dini ve kültürü hakkında bilgiler verir. Aynı zamanda, antik Yunan insanının gündelik yaşamda neler yaptığını ve doğa olaylarını açıklamak adına kullanılan bir anlatıdır. Kahraman, tanrı, tanrıça, hayvanlar ve canavar gibi karakterler, insanoğlunun evren ve doğa ile ilişkisini ve merak duygusunu yansıtmaktadır. Yunan mitolojisi, insanlar için korku, arzu, başarı ve daha birçok duygu deneyimlerinden bahseder (Hamilton, 2006).

Antik Yunan'da adaklar, dini festival ve tapınaklar, toplumların bir araya gelmesini sağlayarak ortak bir dini kimlik oluşturmuştur. Yunan mitolojisi aynı zamanda, edebiyatta da bolca işlenmişti. Şiirler, resimler, heykeller ve daha nice tanrıça ve tanrıları insanlara tanıtarak onlar hakkında bilgi vermekteydi. Eğitim ve felsefenin önemli bir parçasıydı. Aristo, Platon ve Sokrates gibi bazı filozoflar, mitolojiyi metafizik ve etik tartışmalarda sıklıkla kullanmışlardır. Aynı zamanda mitolojik anlatılar, genç nesil için, ahlaki değerler hakkında bilgi vermek için kullanılmaktaydı. İnanç sisteminin şekillenmesinde ve toplumsal cinsiyette de önemli bir yere sahipti Yunan mitolojisi. Kadın ve erkek rollerinin nasıl algılandığını ve bunların nasıl düzenlendiğini de tanrıça ve tanrıların insanlar üzerindeki etkileşimleri belirliyordu. Mitolojideki trajedi ve kahramanlık hikayeleri insanların korkularını, inanç ve umutlarını yansıtarak toplumun manevi ve dini düşüncelerini şekillendirmekteydi (Gürsu, 2023).

Yunan mitleri, ilk olarak sözlü bir gelenek halinde nesiller boyunca birbirine aktarılmış ve sonrasında ise yazılı metinlerde kayıtlara geçmiştir. Örneğin Homeros ve Hesiod, Teogonia, Odiseia ve İlyada gibi eserlerde bizlere bu mitleri yazıya geçirmişlerdir (Hamilton, 2006).

Yunan Mitolojisindeki Tanrı, Tanrıça ve Sembolleri

Yunan mitolojisinde kaç tane tanrı ve tanrıça olduğu konusunda tam sayı vermek zordur. Yüzlerce tanrı ve tanrıça bulunmaktadır. Ama adı en çok geçen, Yunan mitolojisi için oldukça önemli olan bazı ana tanrı ve tanrıçalar bulunmaktadır.

Zeus: Gökyüzü ve yıldırımların tanrısı olarak bilinen Zeus aynı zamanda Olympos dağında bulunan tüm tanrıların da kralıdır. Yunan mitolojisine göre Zeus, Titan savaşında savaşmış ve Olympos'u ele geçirmiştir. Ayrıca Zeus Titan Kronos'un oğludur. Meşe ağacı, kartal, asa ve yıldırım sembolleridir. Zeus gökyüzüne ait tüm gücü ve kudreti yalnızca kendinde toplamıştır. Kaderleri Zeus'un elinde olmasından dolayı insanlar hep ondan korkmuşlardır. Habercisi olan kartalı ile insanlara haber göndermiştir. İnsanlar kartalın çıkardığı sesler ve uçuş şekline göre çeşitli anlamlar çıkarmışlardır (Yavuz,2015).

Zeus sinirlendiği zaman şehri felaketler sarar, yer ile gök yer değiştirmiş. Tüm insanlar Zeus'un sinirinin geçmesi için bir yerde toplanıp ona dua ederlermiş. Zeus, tanrı bile olsa onun da bir zaafı varmış ve bu kadınlarımış. Zeus'un beraberlik yaşadığı kadınlar farklılık göstermiştir. Bunlar bazen kendi soyuna ait kardeşleri, bazen titanlardan oluşan tanrılar, bazen ise normal halktan insanlar olmuştur (Yücel,2016).

Hera: Yunan mitolojisinde evlilik tanrıçası olarak geçen Hera, Zeus'un eşidir. Aslında Zeus'un öz kardeşidir. Zeus, önce Hera'yı kandırarak elde etmiş daha sonra da onunla evlenmiştir. Bu ikilinin evliliği ile Olympos'a bolluk ve bereket gelmiştir (Rıordan,2017). Hera, Olympos dağındaki tanrıların kraliçesidir. Evlilik tanrıçası olduğu gibi aile, doğurganlık ve evlilik kurumunun koruyucusu olarak da kabul edilmektedir. Bunun yanında Zeus tarafından gördüğü sadakatsizlikler nedeniyle kıskançlık ve öfke ile de tanınır. Tavus kuşu, nar, inek ve zambak çiçeği Hera'nın sembolleri arasında bulunur.

Poseidon: Yunan mitolojisinde denizlerin ve depremin tanrısı olarak bilinen Poseidon, Zeus ve Hades'in kardeşidir. Poseidon denizlerin hükümdarıdır. Ayrıca fırtınaları başlatma ve hırçın denizleri sakinleştirme gibi özelliklere de sahip olduğuna inanılmaktadır. Özellikle Roma mitolojisinde atların koruyucusu da olan Poseidon, çoğu efsane de atlarla karşımıza çıkar. Atlar haricinde yunuslar ve üç dalgıç sembolleri ile ilişkilendirilir (Cömert, 2014).

Demeter: Yunan mitolojisinde Demeter, tarımın toprağın ve bereketin tanrıçası olarak karşımıza çıkar. Rhea ve Kronos' un kızı olarak bilinir. Zeus'un da kız kardeşidir. Toprağı verimli kılma ve bitkilerin büyümesine yardımcı

olma gücü ile tanınır. Toprak, mısır koçanı ve buğday başağı Demeter'in sembolleri arasında bulunur. Demeter Yunan mitolojisinde, en kapsamlı tanımıyla ekinleri yeşerten, doğaya yön veren bereket tanrıçası olarak bilinir. Antik Yunandaki en önemli ve en büyük tanrıçalardan biridir. Toprağa can veren, yağmurları yağdıran ve ekinleri büyütendir (And, 1962).

Athena: Athena Zeus'un en sevdiği kızlarından biridir. Metis'ten doğmuştur. (Metis Zeus'un baştan çıkarıcı düşmanı olarak bilinir.) Metis hikmet, bilgelik demektir. Zeus, bir gün Athena'ya hamile olan Metis'i yutar. Bir yumru gibi Zeus'un başında büyüyen Athena zırhı ve kalkanı ile Zeus'un kafasından doğar. Athena'nın en önemli özelliklerinden biri babasının kafasından doğmasıdır. Sanat, adalet, strateji, savaş ve bilgeliğin tanrıçası olarak bilinir. Zırh giymiş bir savaşçı şeklinde tasvir edilen Athena stratejik zekâsı ve bilgeliği ile tanınır. Baykuş, zeytin ağacı ve zırh Athena'nın sembolleridir (Çoruhlu, 2012).

Apollo: Apollo, müziğin, sanatın, şiirin, güneşin, kehanetin, tıbbın, ışık ve ilhamın tanrısı olarak bilinir. Titan Leto ile Zeus'un oğludur. Genel olarak yakışıklı, genç bir erkek olarak tasvir edilir. Apollo'nun sembolleri arasında, yay, lir, güneş ışığı ya da güneş arabası bulunur. Delphi'deki kehanet merkezinin koruyucusu olarak bilindiği için Apollon'un tapınaklarında kehanetlerde bulunan rahip ve rahibeler bulunmaktaydı (Baker, 2011).

Artemis: Artemis Yunan mitolojisinde, ayın, doğanın ve avın tanrıçası olarak bilinir. Apollo'nun ikiz kardeşidir. Avcı, genç bir kız olarak tasvir edilmektedir. Vahşi doğa alanlarında ve kutsal ormanlarda tapınan bir tanrıçadır ve vahşi hayvanlar ile doğanın koruyucusu olarak kabul edilir. Ok, yay, ay, geyik ve çingiraklı yılan sembolleri ile karşımıza çıkmaktadır (Kantar, 2013).

Ares: Yunan mitolojisinde Ares, kan, şiddet ve savaşın tanrısı olarak geçer. Hera ile Zeus'un çocuğudur. Ares, savaş alanında savaşarak tasvir edilir ve savaşın hırçınlığı ile savaşçıların cesaretini temsil eder. Lakin Yunan mitolojisinde, savaşın korkunç ve yıkıcı yönü sebebiyle pek sevilmmez ve saygı görmez. Kask, mızrak, kalkan, kılıç ve savaş arabaları Ares'in sembolleridir (Kantar, 2013).

Aphrodite: Yunan mitolojisinde, güzellik, aşk, arzu ve doğurganlığın tanrıçası olarak bilinir. Bazı hikâyelere göre denizköpüğünden doğmuştur. Zeus'un kızıdır. Cazibenin ve aşkın sembolü olan Aphrodite güzel bir kadın tasviri ile karşımıza çıkar. Himeros (arzu) ve Eros(aşk) tanrıları Aphrodite ile ilişkilendirilmiştir. Aphrodite'nin sembolleri arasında deniz kabukları, güvercin ve mürver ağacı görülür (Çoruhlu, 2012).

Hephaestus: Sanat, demircilik ve zanaatın tanrısı olarak bilinir. Bazı hikâyelerde Hera'nın tek başına doğurmuş olduğu bir tanrı olarak bilinirken bazı hikâyelerde ise Zeus ile Hera'nın oğlu olarak geçer. Genel olarak elinde buluna bir çekiç ile dövme işi yaparken tasvir edilir. Madenciler, demirciler ve zanaatkârların koruyucusu olarak bilinip kabul görmüştür. Hephaestus'un sembolleri, demir, kunduracılık ve ateştir (Cömert, 2014).

Hermes: Yunan mitolojisinde, tüccarların, habercilerin, hırsızların, yolcuların ve sporcuların tanrısı olarak bilinir. Maia ve Zeus'un oğludur. Kanatlı bir şapka ve kanatlı bir ayakkabı ile tasvir edilen Hermes, kurnaz ve hızlı bir tanrı olarak da bilinir. Ayrıca tanrıların habercisi olarak da bilinir ve psikopompos (ölülerin ruhlarını yeraltına gönderen) görevi yapar. Asa, yol ve kadeh Hermes'in sembolleridir (Yavuz, 2015).

Dionysus: Yunan mitolojisinde, şenliklerin, eğlencenin ve şarabın tanrısı olan Dionysus, Zeus ile Semele'nin oğludur. Yaşamın doğuşunun ve doğanın döngüsünün temsilcisi olarak kabul edilir. Genel olarak, şarap testisi ya da üzüm salkımıyla çiçekler ile süslenmiş şekilde tasvir edilir. Şarap testisi, üzüm salkımları ve asa Dionysus'un sembollerindedir (Yavuz, 2015).

YÖNTEM

Bu çalışma, Yunan mitolojisi içerisinde yer alan hayvan simgelerinin değerlendirilerek insanlık açısından rolünü anlamayı ve açıklamayı amaçlamaktadır. Yunan mitolojisinde adı geçen belli başlı hayvanların efsanelerdeki/hikâyelerdeki işlevleri incelenerek çalışmanın sürdürülmesi sağlanmıştır. Hayvan sembollerinin Yunan kültürü ve düşüncesindeki konumunu anlamak açısından önemli olan bu çalışmanın Yunan mitolojisinde bulunan hayvan simgelerinin detaylı olarak analiz edilmesi vasıtasıyla evrensel sembolik dilin ve Yunan kültürel mirasının daha anlaşılır olmasına yönelik literatüre kapsamlı bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu konu hakkında daha önce yapılan yerli ve yabancı kaynakların (Yörükân, 2000; Carlier, 2000; Örs, 2001; Cömert, 2010; Atan, 2011; Baker, 2011; Gezgîn, 2014; Gürsu ve Ergönerç, 2023) taraması yapılarak bu çalışma hazırlanmıştır. Adı geçen hayvanlarla ilgili mitoslara da yer verilerek çalışmanın daha zengin hale getirilmesi sağlanmıştır.

Yunan Mitolojisinde Tasvir Edilen Hayvanlar

Yunan mitolojisinde hayvanlar, doğa güçlerinin temsili, tanrıların sembolü ve insanlar ile olan ilişkilerinin şahidi olarak önemli bir role sahiptir. Bu hayvanlardan bazıları, tanrıların sembolleri olarak kullanıldığı için tanrıların karakteristik özelliğini yansıtmaktadır. Athena'nın baykuşu, Zeus'un kartalı örnek olarak verilebilir. Aynı zamanda mitlerde adı geçen hayvanlar, insanın doğa ile olan ilişkisini ve onlara karşı göstermiş oldukları saygının da temsili niteliğindedir. Buna örnek olarak da Demeter'in buğdayı ve Artemis'in geyikleri gösterilebilir. Bazı mitlerde ise hayvanlar, kahramanların sınavları ya da yolculukları sırasında karşılaştıkları engel olarak da bilinmektedir. (Yücel, 2016).

At: Yunan mitolojisinde atlar, yolculuk ve savaşlarda geçmektedir. Pegasos isimli kanatlı at ile Perseus, ona bakan herkesi taşa çeviren Medusa'yı yenmeyi başarmıştır. Yunan mitolojisine bakıldığında yarı at yarı insan olarak tasvir edilen Kentavroslar'ın belden aşağılarının at, yukarı kısımlarını ise insan olduğunu görmekteyiz. Kentavroslar'ın doğum hikâyeleri ilginç bir içeriğe sahiptir. Atların İksiyon'dan doğduğu bilinmektedir. Bir rivayete göre;

Hera'ya aşık olmasına kızan Zeus, İksionda Hera görünümünde bir bulut göndererek amacını öğrenmek istemiştir, İksionda bulutla birleşmiş ve Kentavrlar doğmuştur. Çiğ et yediklerinden cinsellik arzularının ölçsüz olduğu söylenir. Hatta Lapitlerin kralı Peirithoos, Hippodameia ile evlenirken düğünlerine komşuları Kentavrları da çağırmıştır ancak Kentavrlar sarhoş olup güzel gelene düğünde tacizde bulunmuştur. Böyle olunca da Lapitler ile Kentavrlar arasında acımasız bir savaş başlamıştır. Savaşta Kentavrlar yenilmiştir ve Pelion ormanlarına sürülmüştür. Kentavrlar arasında kötü olmayanları da mevcuttur, hekim olan Kheiron ile Pholos iyi huylu olanlarına örnektir. (Yücel, 2013). Kayınpederini vahşice öldüren kral İksiyon bütün tanrıların lanetine uğramıştır. Fakat Zeus tarafından bağışlanarak yine Zeus tarafından arındırılmıştır. (Gezgin, 2014).

Poseidon'un sembolü olan at, fırtına ve denizin gücünü sembol eder. Poseidon'un yaratmış olduğu Skyphios bir attır ve onun yarattığı ilk canlıdır. Söylenilenlere göre Poseidon Skyphos'u menisini bir taş ile dölleyerek yaratmıştır (Gezgin, 2014).

Yunan mitolojisinde atlar, spor etkinlikleri ve yarışmalarda da önemli bir yer tutar. Tanrılar arası dini festivallerin bir parçası olarak at yarışları düzenlediği bilinmektedir. Sembolik olarak baktığımızda atlar, güç özgürlük, asalet ve hız gibi anlamlara gelir. (Gürsu ve Ergönenç, 2023).

Yunan mitolojisinde Poseidon'un atların çekmiş olduğu bir arabası olduğuna inanılır. Bu inanış da bize mitolojik varlıkların atlar üzerindeki hareketi hakkında bilgi vermektedir. Atlar aynı zamanda, tanrılara kurban olarak sunulurlar ve bazı dini tören ve ritüellerde önemli rol oynarlardı. Şamanizm'e göre attan almış olduğu yardım sayesinde öteki dünya ya da yeraltına geçebildiği için ölümün de simgesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Şamanın göğe çıkmasında yardımcı olan at kanatlı bir at şeklinde düşünülmüştür (Çoruhlu, 2012).

Ayı: Yunan mitolojisindeki bazı kahramanlar, ayılar ile savaş halindedir. Ayılar, doğal yaşamın simgesi, vahşilik, koruma ve güçlülük gibi anlamlara gelmektedir. Bunun yanında ayılar dini tören ve festivallerde de önemli bir role sahiptir ve Artemis'e adanan törenlerdeki ayılar tanrıçanın sembolü olması açısından önemlidir. Ayı ile ilgili bir Yunan miti şu şekilde anlatılır:

Artemis'in yanında bulunan nymphelerden yani kızlar alayından biri olan Kallisto, Artemis'in en gözde görevlisi olmuştur. nympheler kırlarda, sulara, ormanlarda yaşayan, başı örtülü yani gelin adı verilen dişi varlıklardır. Artemisle birlikte avlanırlar ve şarap tanrısı Dionysosla eğlencelere katılırlar. Artemis, nymphelere dünya nimetlerinden uzak duracaklarına dair sadakat yemini ettirir. Ancak bir gün, Zeus ormanda Kallisto'yu uyurken görür ve ona aşık olur. Zeus, Artemis'in kılığına girerek Kallisto'nun yanına gider. Kallisto, Zeus'u Artemis sanarak ondan çekinmez ve iyi karşılar. Bu birlikteliğin sonunda Kallisto hamile kalır ve Arkas adında bir oğlan çocuğu dünyaya getirir Bunun farkına varan Artemis, sözünü tutmayan Kallisto'yu bir ayıya çevirir. Kimi kaynaklarda bu aşkı öğrenen Hera'nın Kallisto'yu ayıya çevirdiği söylenmektedir. Kallisto, artık bütün avcılarının peşinden koştuğu bir av hayvanına dönüşmüştür. Uzun yıllar ormanda gizlenen Kallisto, bir zaman sonra oğlu Arkas ile ormanda karşılaşır. Ancak, Arkas annesini tanımaz ve onu vurarak öldürmek ister. Tam bu sırada Zeus, araya girerek Arkas'ı yutan ve Kallisto'yu da cennete götüren bir hortum gönderir. Kallisto, gökyüzünde "Büyük Ayı" olarak belirir, Arkas da "Küçük Ayı" olarak yerini alır. (Örs, 2001).

Yunan mitolojisinde, Artemis'in sembolü olan ayılar birçok öneme sahiptir. Artemis, vahşi yaşam, doğa ve avcılık tanrıçası olarak bilinmektedir. Avcılık tanrıçası olmasına karşın ayılar, Artemis'in korumasındadır. Artemis tapınakları ve sunaklarında ayı figürleri çokça görülmektedir. Yunan mitolojisine baktığımızda Artemis'in ayılar ile yakın bir ilişki içerisinde olduğundan bahsedilir (Yücel, 2013).

Geyik: Artemis, ok, yay ve yanında bulunan bir geyik ile simgelenir. Geyik, Artemis'in avcılık yeteneğini ve doğaya olan bağlılığının göstergesidir. Bu yüzden geyik, Artemis'in kutsal hayvanı olarak bilinir (Cömert, 2010).

Yunan mitolojisinde, babası tarafından terkedilerek bir geyik tarafından büyütülmüş olan Atalanta adında bir kahramandan bahsedilir. Atalanta'nın Artemis'e sadık bir avcı olduğundan bahsedilir. Başka bir örneğe göre ise,

Troya seferi sırasında konaklamak için durduklarında Agamemnon, bir geyik avlamıştır. Daha sonra bu durumdan böbürlenerek avladığı geyiği Artemis'in dahi avlayamayacağını söyler. Bu durumu duyup çok sinirlenen Artemis, Agamemnon'un yolunu keser. Bu garip duruma şaşırılmış olan Agamemnon bir kâhine danışarak ondan yardım ister. Kâhin ise Artemis'in sinirinin sadece ona Agamemnon'un bakire olan kızını kurban etmesiyle geçeceğini söyler. Kızın kurban edilmesine üzülen tanrıça onun yerine dişi bir geyik koymuş ve kızı kendi himayesi altına almıştır (Gezgin, 2014).

Kartal: Yunan mitolojisinde kartalın önemli olduğu birçok nokta bulunur. Bunlardan belki de en önemlisi Zeus'un sembolü olmasıdır. Olympos dağında tanrıların kralı olarak bilinen Zeus'un tahtının yakınında bir kartal betimlemesi bulunur. Zeus emirlerini iletmek için kartalları kullanmıştır. Buradan da kartalların tanrılar arası haberci olarak kullanıldığını söyleyebiliriz. Kartal 'Aetos Dios' olarak da anılmaktadır. Zeus'un kartalı anlamına gelir ve onun gücü ile otoritesinin temsilidir (Yücel, 2013).

Bir mitosa göre dindarlığı ile çevresindeki insanlardan saygı gören ve Attikeli bir kral olan Periphas, Apollon'a bir kült tahsis etmiştir. Periphas'ın bu davranışından dolayı insanlar ondan etkilenmiş ve ona tanrı gibi davranmaya başlamışlardır. Bu duruma çok sinirlenen Zeus Periphas'ı bir kartala çevirmiştir. Bu kartal tüm kuşların başına kral olmuştur (Gezgin, 2014).

Yine Prometheus hikâyesi de Yunan mitolojisi için oldukça önemlidir. Bu hikâyede, insanlara ateş vermesinden dolayı Zeus tarafından gazaba uğrayan Prometheus, Kafkas Dağlarına zincirlenmiştir. Burada Prometheus 'un ciğeri her gün bir kartal tarafından yenmektedir. Bu hikâyede kartalların bir ceza aracı olarak kullanıldığından bahsedilmiştir (Örs, 2001).

Kartal ile ilgili bir başka mit ise şu şekildedir:

Frigya Kralı Tros'un oğlu ve aynı zamanda ölümlü insanlar içinde en güzel erkek olan Ganymedes'e Zeus âşık olmuştur. Zeus bir kartalın sırtında oğlan sevgilisi Ganymedes'i kaçırmıştır. Bir diğer versiyona göre de Zeus kartal kılığında girmiştir. Ganymedes bu sayede ölümsüz olmuş ve tanrıların uşağı olarak onlara şarap sunmaya başlamıştır. Zeus ise, Ganymedes'in babasına tanrıların kullandığı ölümsüz atlardan hediye etmiştir (Cömert, 2010).

Köpek: Yunan mitolojisinde köpekler, avlanma, sadakat, koruma ve ölüm gibi konularda kullanılmıştır (Baker, 2011).

Yunan mitolojisindeki en önemli köpek Kerberostur. Bu üç başlı devasa köpek yeraltı dünyasının girişini korumaktadır. Bu köpeğin her bir başı farklı özelliğe sahiptir. Bu başların biri ölümü, biri yaşamı ve diğeri de ölümsüzlüğü temsil etmektedir (Yücel, 2013). Av tanrıçası olan Artemis köpekler ile de ilişkilendirilmiştir. Artemis'in avlanma sırasında köpekleri kullandığı bilinmektedir (Kantar, 2013).

Yunan mitolojisindeki köpek ile ilgili bir mitos da şu şekilde rivayet edilir:

Psamathe babası Krotopostan habersiz Apollon ile yasak bir aşk yaşamış ve bu yasak aşktan Linos isimli bir bebek doğmuştur. Babasının tepkisinden korkan Psamathe çocuğu doğduktan sonra onu çobanlara bırakmıştır. Her ne kadar çocuğu saklamaya çalıştıysa da babası çocuğun varlığından ve yerinden haberdar olmuştu. Kral kızını kendisi öldürerek çocuğu da köpeklere parçalattı. Bunu öğrenen Apollon korkunç bir canavar olan Poin'e ülkesinin başına musallat etti. Bu canavardan kurtulmak isteyen halk bebek ve Psamathe için kutsal bayram ilan ettiler. Her yıl bu bayramda etraftaki köpekler kurban edildi ve bebek Linos'un adına yad edildi (Gezgin, 2014).

Yunan mitolojisinde köpekle ilgili olarak bahsedilen bir olay da Aegina adlı bir kadının oğlu olan Aeacus, tanrılar tarafından korunması için bir yılan, bir kartal ve bir de köpek gönderilmesidir. Köpek onun koruyucusu ve sadık dostu olmuştur.

Kuşu: Kuşu güzellik tanrıçası Afrodite'nin en sevdiği hayvan olarak Yunan mitolojisinde karşımıza çıkar. Aynı zamanda Zeus'un oğlu Apollo'nun doğumuna çok sevinerek ona kuşların çekmiş olduğu bir arabayı hediye ettiği bilinmektedir (Şahan, 2011).

Yunan mitolojisinde tanrılar, hayvan veya insan formuna girebilmektedirler. Kuşu da tanrıların dönüştüğü hayvan figürlerinden birisidir. Zarafet, estetik ve saflığı temsil eden kuşu figürü, Yunan mitolojisinde, sanat ve şiirde sıkça kullanılmış ve yazarlar tarafından ilham kaynağı olmuştur. Kılık değiştirerek Zeus ile birlikte olmak isteyen Nemesis'i fark eden Zeus da kuşu kılığında girerek Nemesis ile birlikte olmuştur (Gezgin, 2014).

Tavus Kuşu: Tavus kuşu, Yunan mitolojisinde Hera'nın sembolü olarak bilinmektedir. Doğurganlık ve evliliğin tanrıçası olan Hera için tavus kuşu ihtişamı ve lüksü temsil etmektedir. Aynı zamanda tavus kuşunun Hera'nın güzelliğini yansıttığına ve onun bir hediyesi olduğuna inanılır (Gürsu ve Ergönenç, 2023).

Mitolojik hikayelerde tavus kuşu için geleceği öngörebildiği anlatılır. Bir mitolojik hikayeye göre Hera, güzelliği, entrika ve kıskançlığı nedeniyle Zeus'un çocukları ve sevgilileri tarafından tehdit edilmiştir. Burada tavus kuşu Hera'nın güzelliğini korumak için gözcü görevi görmüştür. Tavus kuşunun göz alıcı renkleri ve muhteşem tüyleri, Hera'nın güzelliği ve zarafetini yansıtmaktadır (Cömert, 2014).

Baykuş: Yunan mitolojisinde toplum açısından uygun olmayan hallerden dolayı olayların kahramanlarının ceza olarak baykuşa dönüştürüldükleri bilinir. Örneğin,

Nyktimene Lesbos Kralı Epopeus'un kızıdır. Babası ona aşık olmuş ya da ikisi de bu tutkuyu paylaşarak birlikte olmuşlardır. Kız, utancından insanlar arasında dolaşamaz hale gelmiş ve bir ormana sığınmıştır. Athena da kıza acıdığından görünmesin diye onu ışıktan kaçan ancak geceleri ortaya çıkabilen baykuşa dönüştürmüştür” (Yörük, 2000). Bir başka hikayeye göre de, “Arkadia krallarından Skhoineus veya Teleus'un oğlu Klymenos öz kızı Harpalyke'ye aşık olmuştur. Kıza dadısının yardımıyla tecavüz etmiş, sonra da onu Alastor adında biriyle evlendirmiştir. Evliliğinden sonra kızından vazgeçemeyen baba onunla birlikte yaşamaya devam etmiştir. Bu durumdan çok kötü bir şekilde etkilenen Harpalyke sonunda babasından öcünü almıştır. Oğlunu veya erkek kardeşini öldürüp babasına güzel bir ziyafet çekmiştir. Durumu anlayan Klymenos, önce kızını öldürmüştü sonra da intihar etmiştir ama farklı metinlerde kimsenin yüzüne bakamayacak biri olarak karanlıklarda yaşamını sürdürmek zorunda kalan bir baykuşa dönüşmüş, bütün gözlerden uzak yalnız başına yaşamak zorunda kalmıştır (Şahan, 2011).

Keçi: Satyrler ve Pan, Yunan mitolojisinde keçi denildiği zaman akla gelen ilk yaratıklardır. Orman ve dağlarda yaşayan doğa cinleri olan Satyrler, belden yukarısı insan, belden aşağısı teke formundadır. Keçi kulakları, at toynağı biçiminde ayakları, yassı burunları, kirpi saçları, iri ve kalkık erkeklik organları vardır. Ormanlarda, kırlarda, tepelerde, vadilerde kaval çalarak, oynayıp zıplaya gezerler. İnsanlara kötülük etmiş, perilere tuzak kurmuş, onlarla ayaküstü ve kabaca çiftleşmiş, sürülere saldırmış ve ıssız yerlerde yolcuları korkutmuşlardır. Kem oldukça kötü karakterleri vardır hem de korkak ve üçkâğıtçı halleri vardır. Küçük bir tehlike anında kaçarlar (Örs, 2001).

Hermes'in oğlu olan Pan da çift boynuzlu, keçi ayaklıdır. Yeşillikler üzerinde dans ederek perilerle neşeli şekilde oynamayı sever. Çobanların tanrısı olan Pan, dokunaklı ve tatlı melodiler çıkararak kaval çalar. ıssız yerlerden geçen yolcuları gürültülü ve garip sesler çıkararak korkutur. Bu yüzden insanlarda Pan (Panik) korkusu oluşmuştur. Tanrıların hayvan kılığında düşünüldüğü ilk zamanlarda Pan da keçi kılığındadır; sonradan yüzü insan yüzüne dönüşmüş, yalnızca boynuzları ve sakalı kalmıştır. Bereketi simgeleyen Pan, çobanları ve sürüleri korumuştur (Cömert, 2010).

Kurt: Yunan mitolojisinde kurtlar Apollon'a adanan hayvanlar arasında yer alır. Leto Apollon'u doğurabilmek için dişi bir kurt şeklinde Hera'dan kaçmıştır. Bu yüzden kurttan doğan anlamını taşıyan Lykogenes sıfatı Apollon'a verilmiştir. Tanrı tasviriyle bastırılmış olan paraların arka kısımlarında Apollon ve arkasında bir kurt tasvir edilmiştir (Gezgin, 2014).

Kurt, hem doğüstü güçleri hem de vahşi doğayı temsil etmesinden dolayı Yunan mitolojisinde önemli bir yere sahiptir. Kurtlar genellikle insanların doğayla ilişkilerini ve dünyanın güçlerini temsil eder. Bazı hikâyelerde kurtlar, tanrı veya kahramanların yolculuklarında karşılaştıkları zorlukları temsil ederken bazılarında ise insanlar ile dostça ilişkilerinden bahsedilir (Şahan, 2011).

Antik Yunan'da Lykaia adında bir festival düzenlenirdi ve Zeus'un adına ritüeller yaparak ona kurban sunma amacıyla gerçekleştirilirdi. Bazı efsanelerde bu festival sırasında insanların kurt kılığına girdiklerinden bahsedilir. Kurtlar Yunan mitolojisinde, metamorfozlarla da ilişkilendirilmiştir. Örneğin Zeus, Lykaon'u bir kurt olarak cezalandırmıştır ve tanrısal müdahaleler sonucu bu kurt insana dönüşebilmektedir. Vahşi doğa ve avcılığın tanrıçası olan Artemis, sık sık kurtlarla da ilişkilendirilmiştir. Artemis ve kurtlar arasındaki bağlantı doğal dünyanın gücünü ve avlanmayı temsil eder (Gürsu, 2023).

Boğa: Yunan mitolojisinde öküzler, genellikle Hera'nın sembolü olarak bilinir. Güç, bereket ve zenginlik ile ilişkilendirilir. Hera'nın ritüel ve tapınaklarında öküzler yaygın olarak kullanılırdı. Çünkü öküzler Hera'nın kutsal hayvanı olarak kabul edilirdi (Yörük, 2000).

Yunan mitolojisindeki en önemli boğa hikayelerinden biri, Zeus ve Europa ile ilgilidir.

Bir gün Zeus Europe adındaki güzel bir kıza aşık olur. Bu genç kızın aşkını elde edebilmek için beyaz, boynuzları hilal gibi olan bir boğanın kılığına girer. Europe'nin ayaklarının yanına usulca yaklaşır ve başta biraz irkilen genç kız daha sonra boğanın üzerine biner. Boğa hızlı bir şekilde koşarak bir denize girer ve Girit'e kadar gider. Girit'e

vardığında bir çınar ağacı gölgesinde Europe ile birlikte olur (Gezgin, 2014). Burada bahsi geçen boğanın Girit Boğası olduğuna dair söylentiler mevcuttur. Bahsi geçen Girit Boğası oldukça gösterişli ve büyüleyici bir boğa olarak Yunan mitolojisinde anlatılmaktadır.

Yılan: Yunan mitolojisinde yılanlar için, kehanet, koruma ve iyileştirme gibi olumlu özelliklerin yanı sıra tehlike ve düşmanlık gibi olumsuz özelliklerden de bahsedilir (Carlier, 2000). Ölen kişilerin tekrar dirilmesi ya da ölümsüzlüğün sırrının anlatıldığı mitoslar da yılanlar yer almaktadır. Bunun sebebi ise yılanın deri değiştirerek genç gibi görünüyor olmasından kaynaklanmaktadır.

Yunan mitolojisinde yılanlarla ilgili bir mitos şu şekildedir:

Teiresias, Tebai Krallığı'nın kurucu kralı Kadmos'un toprağa ektiği bir canavarın dişlerinden filizlenip türeyen ve Spartoi denilen insan soyundandır. Teiresias'ın diğer soydaşlarının tam tersine daha yeni yetmeyken dahi dağlarda bayırlarda tek başına gezip tozmak gibi çok sevdiği bir alışkanlığı vardır. Yine böyle bir günde ormanda tek başına dolaşırken, çiftleşen iki yılan görmüştür. Nedenini bilemeden elindeki değnekle yılanlarının birine hafifçe dokunmuştur. Dokunur dokunmaz da kendisi güzeller güzeli genç bir kıza dönüşmüştür. Tam yedi yıl boyunca yeni kadın cinsiyetiyle beğendiği erkeklerle gönülünce eğlenmiştir. Dağlarda ve bayırlarda dolaşmasını yine sürdürmüştür ve yine bir gün çiftleşen başka yılanlar görmüştür. Bir keresinde bu şekilde yılan gördüğünü ve dokunduğunda kadın cinsiyetine dönüştüğünü içinden geçirip, acaba şimdi dokunsam ne olurum, diye düşünmüştür. Sonunda yine değneğinin ucuyla yılanlardan birine dokunmuş ve bu kez bir erkeğe dönüşmüştür (Atan, 2011).

Asklepios, Yunan mitolojisinde hastalara şifa vererek dertlerinden kurtaran bir tanrıdır. Simgesi ise yılanıdır. Bir efsaneye göre; “Hasta olarak kendisine başvuran Glaukos'u iyileştirecek ilacı bir türlü bulamamıştır. Bundan bunaldığı bir anda karşısına bir yılan çıkmıştır. Korku içinde, elinde olmadan yerden aldığı bir taşla yılanı öldürmüştür. Bu sırada ortaya çıkan başka bir yılan da ölen yılanın üzerine bir ot koymuştur. Birden canlanan ölü yılan, diğer yılanla birlikte odadan çıkıp gitmiştir. Asklepios, yılanı dirilten o otları Glaukos'u iyileştirmiştir” (Atan, 2011). Tıp ve eczacılıkla ilgili kurumların logolarında yılan sembolü halen kullanılmaktadır.

Medusa, Yunan mitolojisinde kendisine bakını taşla çeviren, saçları yılan olan bir ölümlü olarak yerini almıştır. Efsanesi şu şekildedir;

Phorkys ile Keto'nun kızlarına Gorgolar denilmektedir. Sthenno, Euryale ve bahtsız Medusa; Medusa ölümlüydü, oysaki kız kardeşleri ne ölüm bilecekti ne de ihtiyarlık. Buna karşılık yalnız Medusa girdi masmavi yeşil tanrının koynuna, bahar çiçekleriyle dolu taze çimenlerde. Perseus, Medusa'yı öldüren kahramandır ve efsaneye göre, Seriphos kralının kızı Danae'ye âşıktır. Kral, Perseus'a kızıyla evlenebilmesi için Medusa'yı öldürmesi gerektiğini söylemiştir. Bunun üzerine yola koyulan Perseus'a Hermes ve Athena yardım eder. Onu Gorgolara bekçilik yapan Graiaların yanına götürmüşlerdir. Perseus, bunları uyutup Gorgolara yaklaşmanın yolunu bulur. Bunu başarmanın yolu olarak ayağına Hermes'in kullandığı gibi kanatlı sandaletler giymesi, görünmezlik için Hades'in başlığını takması gerektiğini düşünür. Ayrıca, tanrıların verdiği, keskin çelikten bir orakla Gorgoların karşısına çıkar. Üç Gorgodan sadece Medusa ölümlüdür. Diğer kardeşlerine sataşmadan Medusa'yı bulup öldürmesi gerekmektedir. Gittiğinde üç canavarı uyur vaziyette bulmuştur. Gözlerine bakını taşla çeviren Medusa ile göz göze gelmekten kaçınır. Kanatlı sandaletleriyle havalanarak Athena'nın Medusa'nın üzerine bir kalkanı ayna gibi tutmasından faydalanıp Medusa'nın başını kesen Medusa'nın fıskıran kanlarından Pegasos ve Khrysaor doğmuştur. Perseus dönüşte Habeşistan'a varır. Kral Kepheus'un karısı Kassiepeia, güzelliğiyle övünen ve Nereus kızlarına bu anlamda meydan okuyan biridir. Nereus kızları, bu kendini çok beğenmiş Kassiepeia'yı cezalandırması için Poseidon'dan yardım istemiştir. Bunun üzerine Poseidon, Habeşistan'a önüne gelen her şeyi parçalayan bir ejder göndermiştir. Biliciler bu beladan kurtulmanın tek çaresi olarak Kassiepeia'nın kızı Andromeda'nın ejdere yem olarak verilmesini önermiştir. Andromeda bir kayaya bağlanmış ve ejderin gelmesi beklenmiştir. Bu sırada buradan geçen Perseus, kayaya bağlı vaziyette duran Andromeda'yı görür görmez aşık olmuş ve onu çözmüştür. Ejderi de, elmadan yapılmış orağı ile kesmiş, daha sonrasında ise Andromeda ile evlenmiştir. Ancak, Andromeda, amcasının sözlüsüdür. Amca, bir pusu kurarak Perseus'u öldürmek istemiş, fakat Perseus, Medusa'nın başını göstererek onu taşla çevirmiştir (Cömert, 2010).

SONUÇ

Her toplum kendine ait mevcut kültürel sembollere sahiptir. Bu sembollerin ortaya çıktığı, geliştiği, neticelendiği evreler söz konusudur. Her toplum kendinden önce yaşamış olan toplumlardan din, dil, kültür ve sanat açısından etkilenmeler yaşamıştır. Yunan kültürünün ayrılmaz bir parçası olan mitolojide de Yunanlılar kendilerinden önce yaşamış olan toplumlardan etkilenerek mitoslarını zenginleştirmiş, geliştirmiş ve güzelleştirmiştir. Pek çok efsane olan Yunan mitolojisinde hayvanlar da yerini almıştır. Gerek tanrı ve tanrıçaların sembolü olarak, gerek iyilik ve kötülüğün yansımadaki semboller olarak ve gerek se doğa ve insan ilişkisinin kaynağı olarak varlıklarını

sürdürmüştür. Sadece mitlerle sınırlı kalmamış aynı zamanda pek çok sanat eserinde de hayvan sembolleri kullanılarak seramik kaplara estetik güzellik katmıştır.

Yapılan bu çalışma ile Yunan mitolojisindeki hayvan simgelerinin, insanların inançları, değerleri ve yaşam tarzlarıyla yakından ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Bu sembollerin mitolojik metinlerde sıkça vurgulandığı ve toplumun kültürel ve düşünsel bağlamında önemli bir rol oynadığı görülmüştür.

KAYNAKÇA

- And, M. (1962). *Dionisos ve Anadolu Köylüsü*, İstanbul: Elif Yayınları.
- Artun, E. (2009). *Anonim Türk Halk Edebiyatı Nesri*, İstanbul: Kitabevi.
- Atan, Y. (2011). *Akdeniz Mitolojisinden Efsaneler*, İstanbul: Evrensel Basım Yayın.
- Baker, E. (2011). *Antik Yunan ve Roma Hikayeleri*, İstanbul: Altınbilek Yayınları,
- Carlier, L. (2000). *Perseus-Mitolojiler Sözlüğü*, (Ed.Yves Bonnefoy), (Çev. Levent Yılmaz), Ankara.
- Cömert, B. (2010). *Mitoloji ve İkonografi*, 3. Baskı, Ankara: De Ki Basım Yayın Ltd. Şti.
- Cömert, B. (2014). *Mitoloji ve İkonografi*, Ankara: De Ki Basım Yayın Ltd. Şti.
- Çoruhlu, Y. (2012). *Türk Mitolojisinin Ana Hatları*, İstanbul: Kabalcı Yayıncılık.
- Gezgin, D. (2014). *Hayvan Mitosları*, İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Grayson, J. H. (2012). *Myths And Legend From Korea: An Annotated Compendium Of Ancient And Modern Materials*. Routledge.
- Grimal, P. (1997). *"Mitoloji Sözlüğü" Yunan Ve Roma*, (Çev. Sevgi Tamgüç), İstanbul: Sosyal Yayınlar.
- Gündüz, Ş. (1998). *Din ve İnanç Özgürlüğü*, Konya: Vadi Yayınları.
- Gürsu, E. ve Ergönenç, D. (2023). 1. Uluslararası Türk Kültürü Sempozyumu Bildirileri- Merkezi Asya'dan Avrupa'ya Türk Kültürü- *Türk Dili Ve Edebiyatı Öğretmen Adaylarının Mitoloji Kavramı Hakkında Metofor Anlayışları* (Ed. Ferruh Ağca), Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Hamiltom, E. (2006). *Mitolojya*. (Çev. Ülkü Tamer), İstanbul: Varlık Yayınları.
- Kantar, N. (2013). "Basın İlanlarında Yunan Mitolojisinin Kullanımı", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,) İstanbul: Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Necatigil, B. (1968). *100 Soruda Mitolojya*. İstanbul: Gerçek Yayınları.
- Örs, Y. (2001). "Takımyıldızların Mitolojik Öyküleri", Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Astronomi ve Uzay Bilimleri, Özel Konu, Ankara.
- Örs Yasemin, "Takımyıldızların Mitolojik Öyküleri", Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Astronomi Ve Uzay Bilimleri, Özel Konu, Ankara, 2001
- Şahan, D. (2011). *Sümer Mitolojisinin Yunan Mitolojisine Ve Felsefesine Etkileri*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tez), Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe Anabilim Dalı.
- Yavuz, H.M. (2015). *Olimpos Dağı Tanrıları*, İstanbul: Cumhuriyet Kitapları.
- Yörükan, T. (2000). *Yunan Mitolojisinde Aşk*, İstanbul: Doğu Batı Yayınları.
- Yücel, E. (2013). *Mitoloji Tanrıları Aşkları ve Gizemleri*, İstanbul: Puslu Yayınları.
- Yücel, E. (2016). *Mitoloji Tanrıları*, İstanbul: Puslu Yayınları.